A tudományok poétája

Száz évvel ezelőtt született és húsz éve halt meg Herbert George Wells, akit nagyszámú olvasói mintegy bizalmasan becézve, egyszerűen „Hágé" Wellsnek neveztek. Ez az angol író sokáig világszerte példátlanul népszerű volt, tudományos igényű, de gyakran fantasztikus témájú regényei egyszerre tudtak versenyre kelni a klasszikusokkal is, a ponyvával is. Az utóbbi évtizedekben pedig mintha elfelejtették volna, még említés is alig esik felőle. És habár lehetséges, hogy egykori dicsősége némiképpen túlzott volt, egészen bizonyos, hogy a túl nagy népszerűségre következő — s nyilván csak átmeneti — elfeledtetés a túlbecsülésnél is indokolatlanabb.

Szegény gyermekként indult, nehéz körülmények között és példás szívóssággal szerezte meg a pedagógusdiplomával együtt rendkívüli nagy és sokoldalú műveltségét.

Jó néhány esztendeig tartott, amíg az irodalom tudomásul vette. De még harmincéves sem volt, amikor tudományos-fantasztikus regényeivel — elsősorban Az időgép-pel és A láthatatlan ember-rel világhíressé vált. Ettől kezdve a haláláig eltelő mintegy fél évszázad alatt a világirodalom egyik legtöbbet olvasott írója volt.

Nagyon sokat és sokfélét írt. Regényeket és népszerű tudományos műveket vegyest. De nála a regények is a tudomány szolgálatában állnak, és a tudományos tanulmányok is regényesen mozgalmasak. Legjellemzőbb műfaja a fantasztikus regény, amelyben mindig a tudomány, a technika, az emberi leleményesség végtelen lehetőségeit hirdeti. A tudományos-fantasztikus regény színvonalban máig sem tudta túlhaladni — sőt utolérni sem — H. G. Wells legjelentékenyebb műveit.

De nemcsak a természettudomány lehetőségeinek költője volt, hanem a társadalomnak is. Wells szocialistának mondotta magát, habár szigorú értelemben nem volt az. De józan és emberszerető humanizmusa gyakorlatilag is a szocialisták szövetségesévé tette. Ha nem is értette pontosan a Nagy Októberi Forradalmat — rokonszenvvel, sőt népszerűsítőként állt a bolsevikok küzdelme mellé. El is utazott a forradalmi harcait vívó Oroszországba és világszenzációt jelentő interjút csinált Leninnel.

Sokan mondják — és némiképpen igazuk is van —, hogy Wells tudományát azóta meghaladta a fejlődés, utópiái részben megvalósultak, részben téveseknek bizonyultak. Kétségtelen, hogy aki a maga természettudományos vagy éppen társadalomtudományi műveltségét akarja növelni, annak H. G. Wells már alaposan megkopott. De nem az az érdekes, hogy érvényes-e még Wells minden tudományos állítása. Az az érdekes, hogy változatlanul érvényes hite az emberben, a tudományban, érvényesek érdekes alakjai, izgalmasak képzeletének kalandos és mindig az emberességre valló történetei, érvényes novelláinak finom költőisége. Az Időgép, A láthatatlan ember és még vagy fél tucat fantasztikus regény, és főleg költői-kalandos novellái múlhatatlanul odatartoznak századunk első felének klasszikusnak mondható alkotásai közé.

H. G.

Ha a tsz-tag keresőképtelen...

Az egészségügyi miniszter a földművelésügyi miniszterrel és a SZOT-tal egyetértésben rendezte a termelőszövetkezeti tagok keresőképességének elbírálását és fogászati ellátását. A betegeket a területileg illetékes körzeti orvos, illetőleg szakrendelés, valamint bőr- és nemibeteg gondozó, tbc gondozó intézet, valamint az Országos Munkaegészségügyi Intézet szakrendelésének szakorvosa helyezheti és tarthatja keresőképtelen állományban. Ha a keresőképtelenség megállapítását a tsz-ben dolgozó anya gyermekápolás miatt kéri, a keresőképtelenséget a körzeti gyermek-szakorvos, vagy a gyermek szakrendelés orvosa, ahol pedig ilyen nincs, ott a körzeti orvos igazolja. Ha az orvos a beteget keresőképesnek nyilvánítja és az illető ezzel nem ért egyet, felülvizsgálatra kell utalni. Ilyenkor, vagy a rendelőintézeti felülvizsgáló főorvos, vagy — szakorvosi vélemény esetén — a szakfelülvizsgáló orvos, illetve az intézet igazgatója által kijelölt szakfőorvos végzi el a felülvizsgálatot. Ha a keresőképtelenség huzamosabb ideig tart, a termelőszövetkezeti elnök kérésére négyhetenként ugyancsak felülvizsgálatnak van helye. Hét nap elteltével táppénzutalvánnyal kell igazolni a keresőképtelent.

Ezek a rendelkezések vonatkoznak a tsz-ben dolgozó nyugdíjas, öregségi-munkaképtelenségi, vagy baleseti járadékban részesülő tagokra is. (MTI)

Válaszol az illetékes

Időben érkezik a kenyér

Lapunk szeptember 6-i számában „Sok panasz, kevéske ígéret" címmel szóvá tettük a kenyérellátás gondjait Ságvári-telepen. Cikkünkre most válaszolt Küllös Sándor, a Szegedi Sütőipari Vállalat igazgatója. A többi között ezt írja:

„A ságvári-telepi kenyérellátás ügyében vizsgálatot tartottunk a Szeged m. j. városi tanács kereskedelmi és ipari osztálya képviselőivel. A vizsgálat alkalmával Ságvári-telepen a 152-es áruda megkapta a kenyeret délelőtt fél 10-kor, a 4-es számú földművesszövetkezeti bolt háromnegyed 10-kor, a 2-es pedig 10 órakor. Az árudákkal és a két osztály képviselőivel megállapodtak abban, hogy Ságvári-telep és Mihálytelek délelőtt 11 óráig megkapják a rendelt kenyérmennyiséget".

Összeforrt kar, csorbult becsület

Az alábbi történet közel egyesztendős múltra tekint vissza és nem is szólnánk róla ennyi idő után, ha nem járna némi tanulsággal, annál is inkább, mert a Szeged városi és járási rendőrkapitányság tudomására is most jutott.

Tavaly október 13-án Kővágó Gáspárné szövőgépe valami miatt elromlott a jutaárugyárban. Kapta magát és odament Tóth István segédművezetőhöz, hogy sürgősen javítsa meg a masinát, ne álljon egy percig sem, mert annyival kevesebb lesz a termelése. A segédművezető tovább küldte volna az asszonyt a művezetőhöz, de az nem ment, makacsul ragaszkodott Tóth Istvánhoz.

A fülön fogott segédművezető

— No, jöjjön, Pista bácsi, jöjjön már! — mondogatta neki kérlelő hangon, s játékosan megfogta a segédművezető fülét, hogy így invitálja a menésre. Nem ez volt az első pajkos eset az üzemben, természetes közvetlensége ez az ott dolgozó munkatársaknak. Tóth István viszont haragra gerjedt s hirtelen támadt indulattal úgy ellökte a mellette álló Kővágó Gáspárnét, hogy az elesett és csuklóban eltörte az egyik kezét. Úgy támogatták fel és vitték elsősegélynyújtásra, majd betegállományba került 27 napig.

Tóth István durva magatartását sem a szemtanúk, sem Wilhelm József szövődei művezető nem verte dobra, azért sem, mert éppen a művezető tanácsolta Tóth Istvánnak, hogy egyezzen ki Kővágónéval, s annak alapján véletlen balesetnek minősítik majd a dolgot a jegyzőkönyvben. Így is történt. A segédművezető szóban vállalta, hogy Kővágónénak kifizeti majd azt a különbözetet, amennyivel kevesebbet kap az SZTK-ból, mint amennyi a teljes fizetése lenne. Kővágóné hitt, miért ne hitt volna, hiszen hosszú esztendők óta dolgozott együtt a segédművezetővel. Számított a pénzre, hiszen egymaga két leánya felneveléséről gondoskodott. Meg aztán Tóth Istvánnak se akart kellemetlenséget, úgy gondolta, azt nem nézné jó szemmel Wilhelm József sem. A jegyzőkönyvbe ez került: a balesetért a sértett a felelős, mert nem tartotta be a helyes közlekedési szabályt. A szövőgép körül akart szaladva a művezető asztalához jutni, közben elcsúszott és a kezére esett.

A becsapott asszony

Felháborító ez a hamisítás, amelyről az üzem vezetősége csak legutoljára értesült. A szövőde osztályvezetője, Szotyori M. László is csak decemberben tudta meg a valót, de ő sem lebbentette fel róla az eltusolás fátylát. Kővágóné azonban felgyógyulása után kifakadt, mert Tóth István nem tartotta be a szavát, egy fillért sem fizetett az asszonynak. A történteket ekkor Kővágóné elmondotta Vidách Istvánné biztonsági megbízottnak, aki aztán intézkedett, hogy az egész ügyre derítsenek fényt, s ki-ki megkapja a büntetést érdeme szerint.

Elsősorban Kővágónénak nem kellett volna elhallgatnia a valóságot. Ezért figyelmeztetésben részesítették, hasonlóképpen Szotyori M. László osztályvezetőt is. Wilhelm megrovásban részesült, amiért munkaköri kötelességét szándékosan elmulasztotta. Tóth István segédművezetőt arra büntették, hogy megvonták tőle az erre az évre esedékes textilutalványt, továbbá nyereségrészesedése 50 százalékát. Az SZTK közben 1470 forint megtérítésére kötelezte az üzemet, mert Kővágónénak ennyit fizettek ki betegsége alatt. Ennek az összegnek egy részét a segédművezetőnek kell megtéríteni.

Az ügyészség előtt

Ennyi az üzem vezetőségének igazságtevése, amelyből okulni lehet. Mire nem képes a presztízs hamis féltése, az, hogy szó ne érje egy munkaterület illetékeseit, ahol ilyesmi előfordulhat! Szomorú, hogy ott és akkor senki sem merte vállalni a felelősséget, inkább meghamisították a tényt, fűt-fát ígérve Kővágónénak, aki saját hibáján kívül — és saját hibájából is, a hallgatása miatt — nélkülözni kényszerült. Karja ugyan már régen összeforrt, de az ügy szereplőinek becsületén kis csorba esett.

A történtekbe beleavatkozott a Szeged városi és járási rendőrkapitányság is és büntető eljárást indított súlyos testi sértés miatt Tóth István segédművezető ellen. Az ügyet áttették vádemelésre az ügyészségre.

Lődi Ferenc

Egyöntetűen rászavaztak

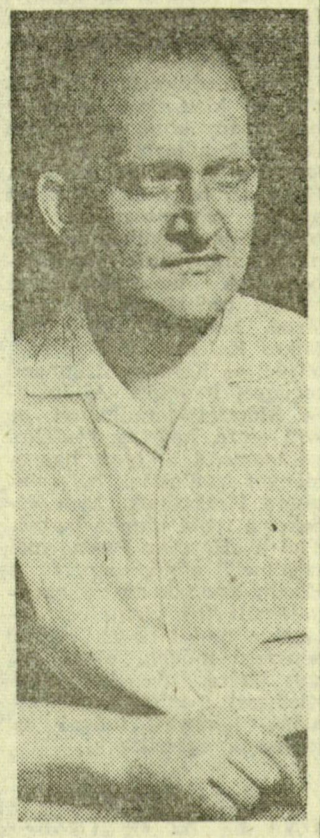

A Csongrád—Békés megyei Vas- és Műszaki Nagykereskedelmi Vállalat pártszervezetének taggyűlésén egyhangú szavazattal Nagy Jánost, a vasosztály vezetőjét választották titkárrá. Miért esett rá a választás? Érdemes meghallgatni az alapszervezet kommunistáit.

— Tagja volt az előző vezetőségnek is — mondja Dékány Józsefné raktárkezelő. — Bárki, bármikor megkeresheti problémájával Nagy Jánost. Ha módjában van, készséggel segít mindenkinek. Nem azt nézi soha, kinek milyen a beosztása. A dolgok mögött elsősorban az embert látja.

Horváth József, a számlázási csoport vezetője:

— Úgy vélem, Nagy János személyében képzett, széles látókörű, a vállalat gazdasági életét alaposan ismerő embert választottunk a pártszervezet élére. Ismerem azoknak az embereknek a véleményét is Nagy Jánosról, akik a különféle tanácskozásokon nem szívesen szerepelnek, egymás között azonban nyíltan kimondják véleményüket. Az új párttitkárral ők is elégedettek.

— Szemináriumvezetőm is volt az új párttitkár — mondja Balogh Antal áruösszeállító. — Sokszor beszélgettünk olvasmikről is, amik nem szerepeltek a politikai oktatás tematikájában, azaz egyszerű, hétköznapi dolgokról. Nagy Jánosnak munka közben és utána is mindig volt ideje megkérdezni munkatársaitól: „Hogy van, nincs-e valami problémája, hogyan él a család?"

A fiatal Székely Józsefné eladási ügyintéző. Egy évvel ezelőtt még tagjelölt volt. Az új párttitkárról alkotott véleményt így folytatja:

— Nagy Jánosnak sokat kell utazgatnia. Ehhez joga van igénybe venni a vállalat gépkocsiját. De ha éppen nem áll rendelkezésére, akkor megy buszon, vonaton, mikor melyik a gyorsabb, a célravezetőbb. Nem kényelmes, az a fontos neki, hogy haladjon a munkájával.

Forgó Gergely főosztályvezető, valamint Téren Pál az áruátvételből Nagy János érdemei közé sorolják azt is, hogy széles körű közgazdasági ismerettel rendelkezik. Vitatkozó, kezdeményező egyéniség. Ez a tulajdonság nélkülözhetetlen a jó vezetéshez. Ezért is szavaztak rá egyöntetűen.

Az új párttitkár már átlépett a negyven esztendőn. Otthon jó családapa, figyelemmel kíséri három gyermeke iskolai előmenetelét. Megosztja magát otthona és a munkahelye között.

S mit szól a bizalomra ő maga?

— Nagyon sokra kötelez az iránta tanúsított bizalom. Erőmhöz képest szeretnék eleget tenni a rám váró feladatoknak. Túlságosan friss még a megtisztelő megbízatás, munka azonban máris van bőven. Itt van rögtön a gazdasági mechanizmus minket is érintő előkészülete. A szakmai vonatkozású tennivalókat meg kell alaposan ismertetni a fontos gazdasági területeken dolgozó vezetőkkel. Már szervezzük azt a gazdaságpolitikai tanfolyamot, amelyen mintegy 14—16 ember vesz majd részt, hogy aztán az ott tanultakat majd továbbadják és kamatoztassák.

L. F.

KRESZ az órarendben

— Hozd csak ki szépen! — szólt a tanító néni Pistikének, aki elmerülten szerelgette a pad alatt vadonatúj, lendkerekes autóját. S az autó bekerült a fiókba, ahol már egy csomó évközben elszedett játék: kisautó, hajó, katona, motor, traktor sorakozott, mindaz, amivel egy gyermek megrövidítheti egy óra keservét...

— Legalább ezeken megtanuljátok a KRESZ-szabályokat — mosolygott a tanító néni a póruljárt nebulóra...

Egyre nagyobb jelentőséget kapott iskoláinkban a közlekedési szabályok ismertetése. Alsó tagozatban környezetismereti órán tanulják, felső tagozatban az osztályfőnöki óra volt a lehetőség fóruma.

Eddig. Most, ugyanis a Művelődésügyi Minisztérium KRESZ-órákat iktatott a tantervbe. Összesen hatot, három órát ősszel, hármat tavasszal.

A gyaloglás tudománya

— Százöt tanulócsoportban, ötvenhét hatodikos, negyvennyolc hetedikes osztályban iktatják be a KRESZ-t Szegeden — mondja *Krasznai László*, az általános iskolák tanulmányi felügyelője. — A Művelődésügyi Minisztérium kiadásában kézikönyv jelenik meg nemsokára a közlekedési ismeretek oktatására.

A KRESZ tanítása november elsején kezdődik meg az iskolákban. S a gyerekek mindent megtanulnak, amit egy tizennégy éves, komoly és szakképzett gyalogosnak tudni kell. Mert a gyaloglás külön tudomány. Ime egy statisztika: Csongrád megyében a balesetek 23—24 százalékát a helytelen gyalogos- és kerékpár-közlekedés okozza.

Minap történt az utcán: egy autó előtt szabálytalan helyen ugyan, de magasan feltartott kézzel egy pöttöm kisfiú igyekezett a másik oldalra. Olyan magabiztosan, hogy a felnőttek megmosolyogták, de a kisfiú ezzel minden baleseti veszélyt kikerült.

Huszonöt iskolában

Az iskolásoknál, sőt az óvodásoknál különben sem ismeretlenek a közlekedési szabályok. A különböző játékok, társasjátékok zöme csak a szabályok pontos ismeretével alkalmazható.

— Valóban ügyesek a gyerekek. Sok KRESZ-vetélkedőt rendeztünk az úttörőknek, s úgy láttuk, eléggé tájékozottak ezekben a kérdésekben — mondja *Horváth István* közlekedésrendészeti főtörzsőrmester.

— Külön ki kell emelni itt még az úttörő közlekedési őrsök szerepét. Forgalmas helyeken, reggeli és déli csúcsforgalomban nagy segítséget nyújtanak, s maguk is tanulnak.

— A KRESZ-órákat egyébként — tájékoztat Horváth elvtárs — három témakörben tartjuk: a helyes gyalogos-, kerékpáros- és utasközlekedésről. Szegeden huszonöt iskolában harminc szakképzett előadó tartja majd az órákat. De a megye más városaiban, községeiben is lesz rendszeres KRESZ-oktatás.

— A tavaszi órák milyen jellegűek lesznek?

— Szigorúan gyakorlati. Tanulmányi sétára visszük a gyerekeket, és az osztályok saját kerékpáros bemutatókat tartanak, s filmvetítés is lesz a helyes közlekedésről...

Tavasszal: verseny

— És — bár ez még hadititok — de eláruljuk, hogy az iskolai KRESZ-oktatás befejeztével, tavasszal hatalmas KRESZ-vetélkedőt rendez a Közúti Balesetelhárítási Tanács. Célja: lemérni az oktatás eredményeit. A jutalom: 500—600 forintos első díj, és számtalan értékes ajándék. — És ami ennél is többet ér: a remélhetőleg kevesebb baleset.

J. A.

Szegedi zeneiskolások a Rádióban

A Petőfi Rádió *Muzsikáló Fiatalok* című műsorában legutóbb a szegedi *Liszt Ferenc Zeneiskola* hangversenyét közvetítette. A rövid fél óra alatt az intézmény legtehetségesebb hangszeres növendékei álltak mikrofon elé.

A bevezető részben Weiner Rókatáncát hallottuk *Szőnyi György* és *Sebestyén István* előadásában, majd négy szóló zongoraszám következett. *Földes Márta* Ránki: Pomádé király részletek, *Piros Vera* Szokolay: Osztinátó bolgár ritmusban, *Raffa Éva* Kabalevszkij: Scherzo, *Hernádi Hilda* Lhewin: Humoreszk című művét adta elő. *Markó Júlia* gordonkajátékát (Baklanova: Románc és Mazurka) zongora- és fuvolaszám követte. *Tímár Erzsébet* Rakov: Keringőjét, *Szűcs Katalin* pedig Telemann: Menüettjét játszotta. Ezután *Pokorny Kornélia* Szelényi: Kis rapszódiáját hegedűn, *Fodor Béla* Lubik—Sződi gyakorlatát trombitán, *Nagy Klára* Arró: Pentatonika című számát zongorán mutatta be, majd *Jobba Éva* énekelte Schubert: A molnár és A patak című dalát. A műsor utolsó számaként *Rajta János* hegedült, Francoeur—Kreisler: Siciliano és Rigaudon című művét játszotta.

KISTELEKI, MÓRAHALMI és ÜLLÉSI munkahelyekre

szőlőfeldolgozó munkásokat

alkalmaz a pincegazdaság. Jelentkezés a helybeli pincészetek vezetőinél.

H. K. 323